

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Nemocenské pojištění v rámci OSSZ v Ostravě

Sickness Insurance in the frame of Social Security Administration in Ostrava

Student: Kateřina Nečasová

Vedoucí bakalářské práce: Judr. Jana Martiníková, Ph.D.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání bakalářské práce

Student: **Kateřina Nečasová**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **6208R011 Ekonomika a právo v podnikání**
Téma: **Nemocenské pojištění v rámci OSSZ v Ostravě**
Sickness Insurance in the frame of Social Security Administration in Ostrava

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Právní úprava nemocenského pojištění
  3. Analýza nemocenského pojištění se zaměřením na úkoly OSSZ v Ostravě v této oblasti
  4. Zhodnocení
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální zabezpečení*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-802-4737-249.
PŘIB, Jan. *Nemocenské pojištění v praxi 2010: zákon s výkladem: [právní stav k 1. 1. 2010]*. 2. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3203-9.
VYSOKAJOVÁ, Margerita. *Zákoník práce: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-807-3577-230.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Martiníková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012
Datum odevzdání: 10.05.2013

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

V Ostravě dne.....10. 5. 2013.....

.....

podpis

1. ÚVOD	7
2. PRÁVNÍ ÚPRAVA	8
2.1. Co je to nemocenské pojištění	8
2.2. Účast na nemocenském pojištění	8
2.3. Okruhy zaměstnanců v nemocenském pojištění	9
2.4. Dávky nemocenského pojištění	11
2.4.1. Nemocenské	11
2.4.2. Peněžitá pomoc v mateřství	13
2.4.3. Ošetřovné	14
2.4.4. Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství	14
2.5. Pojistné na nemocenské pojištění pro zaměstnance	19
2.5.1. Sazba pojistného na nemocenské pojištění zaměstnavatele	19
2.5.2. Sazba pojistného na nemocenské pojištění u osob samostatně výdělečně činných	20
2.6. Povinnosti zaměstnavatele u nemocenského pojištění	20
2.7. Soukromé nemocenské pojištění	22
3. ANALÝZA NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ NA ÚKOLY OSSZ V OSTRAVĚ A ZHODNOCENÍ	23
3.1. Příklad z praxe	23
3.1.1. Plnění ohlašovacích povinností	24
3.1.2. Plnění povinností v nemocenském pojištění	25
3.1.3. Plnění povinností při odvodu pojistného	26
3.1.4. Plnění povinností v důchodovém pojištění	28
3.1.5. Opatření k nápravě	28
3.1.6. Poučení o možnosti podat námitky	28

3.1.8. Poučení o archivaci účetních a dalších dokladů	28
3.1.9. Závěr kontroly pojistného, plnění povinností v nemocenském pojištění.....	29
3.2 Vyplácení nemocenských dávek	29
3.3 Kontrola dodržování režimu dočasně práce neschopného pojištěnce	30
3.4 Kontrola posuzování dočasné pracovní neschopnosti	33
4. VÝZKUM A JEHO ZHODNOCENÍ.....	35
4.1. Způsob sběru dat a průběh sběru dat.....	35
4.2. Vyhodnocení výzkumu	36
4.2.1. Obor podnikání	36
4.2.2. Orientace v nemocenském pojištění.....	37
4.2.3. Placení nemocenského pojištění jako OSVČ	38
4.2.4. Měsíční úhrada nemocenského pojištění.....	39
4.2.5. Čerpání z nemocenského pojištění.....	40
4.2.6. Internetové „kalkulačky“	41
4.2.7. Komerční pojištění.....	42
4.2.8. Sídlo firmy	43
4.2.9. Doba podnikání.....	44
4.2.10. Příjem	45
4.2.11. Pohlaví.....	46
5. ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
SEZNAM ZKRATEK	49
SEZNAM PŘÍLOH	51

1. ÚVOD

Svou bakalářskou prací jsem se věnovala problematice nemocenského pojištění, jehož cílem je zaopatřit ekonomicky aktivní občany, kteří se ocitnou v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz, těhotenství a mateřství, péče o dítě, či jiného člena rodiny, s nímž žije dočasně pracovně neschopný v domácnosti, a tím krátkodobě ztratí výdělek.

V teoretické části bakalářské práce se dočtete kdo a za jakých podmínek je účasten nemocenského pojištění.

Zaměstnavatelé jsou ze zákona povinni za své zaměstnance platit nemocenské pojištění, naproti tomu osoby samostatně výdělečně činné si mohou nemocenské pojištění platit dobrovolně a vzniká na základě přihlášky podané na příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení.

Nemocenské pojištění má podobu čtyř různých dávek, a to: nemocenské, ošetrovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a v neposlední řadě peněžitá pomoc v mateřství. Hlavním smyslem dávek je hmotně zabezpečit osoby účastné na nemocenském pojištění.

Prvních 21 dní dočasné pracovní neschopnosti hradí zaměstnancům jejich zaměstnavatel, po uplynutí doby hradí nemocenské pojištění stát. Naproti tomu osoby samostatně výdělečně činné prvních 21 dní dočasné pracovní neschopnosti neobdrží žádnou finanční náhradu.

Jelikož výše vyplácené dávky v době neschopnosti nedosahují běžného příjmu, některé osoby si navíc zřizují soukromé pojištění.

Instituce zajišťující vyplácení dávek z nemocenského pojištění v Ostravě se nazývá Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava.

Praktická část mé bakalářské práce je zaměřena na analýzu nemocenského pojištění na úkoly OSSZ Ostrava ve formě "Protokolu o kontrole pojistného a plnění úkolů v nemocenském pojištění a důchodovém pojištění".

Dále je praktická část zaměřena na dotazování ostravských OSVČ v souvislosti s nemocenským pojištěním.

2. PRÁVNÍ ÚPRAVA

2.1. Co je to nemocenské pojištění

Nemocenské pojištění je určeno pro ekonomicky aktivní občany, kteří se ocitnou v dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz, těhotenství a mateřství, péče o dítě, či jiného člena rodiny, s nímž žije v domácnosti. Úkolem pojištění je poskytnout hmotné zabezpečení při krátkodobých (dočasných) sociálních událostech. (Banzetová a kol., 2013, s. 44)

Pojistné na nemocenské pojištění je součástí pojistného na sociální zabezpečení s důchodovým pojištěním a příspěvkem na státní politiku zaměstnanosti. Upravuje jej zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. (Ženíšková, Příb, 2011, s. 145)

2.2. Účast na nemocenském pojištění

Nemocenské pro OSVČ je upraveno v zákoně č. 187/2006 Sb., o nemocenském ve znění pozdějších předpisů. Na rozdíl od pojištění zaměstnanců, je pojištění OSVČ dobrovolné.

Pojištění zaměstnanců dobrovolné není, pojistné zaměstnancům strhává jejich zaměstnavatel ze mzdy. V roce 2007 a 2008 si část pojištění hradil za sebe zaměstnanec sám. Od roku 2009 nastala změna. Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění určuje kdo a za jakých podmínek musí nebo může být účasten na nemocenském pojištění. Nemocenského pojištění se mohou účastnit jen osoby pracující v České Republice pro určitého zaměstnavatele na území České Republiky. (Kodrová, Schmied, 2011, s. 14)

Tři základní podmínky pro povinnou účast zaměstnance na nemocenském pojištění (Kodrová, Schmied, 2011, s. 14):

- výkon zaměstnání na území České Republiky v zaměstnání vykonávaném v pracovněprávním vztahu, který může účast na nemocenském pojištění založit,

- sjednání měsíčního započitatelného příjmu v částce minimálně 2000 Kč. Od 1. 1. 2012 se zvýšila na 2500 Kč,
- rozsah zaměstnání je určen minimálním počtem dnů (zaměstnání by mělo trvat alespoň 15 kalendářních dnů).

2.3. Okruhy zaměstnanců v nemocenském pojištění

Systém nemocenského pojištění spočívá v tom, že měsíčně vybírané pojistné od zaměstnavatelů je vybíráno okresní správou sociálního zabezpečení a je použito na výplatu dávek v případech, kdy nastane některá ze sociálních událostí, např. nemoc, úraz, péče o dítě, těhotenství a mateřství apod. Důležité je vědět kdo je povinný hradit pojistné a kdo může a nemusí platit pojistné. (Arnoldová, 2012, s. 147)

Pojištění se zúčastňují povinně fyzické osoby uvedené v § 5 písm. a).

Za zaměstnance pro účely nemocenského pojištění se považují podle § 5 písm. a) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů (Ženíšková, Přib, 2011, s. 19-21):

„1. zaměstnanci v pracovním poměr;,

2. příslušníci Policie České republiky, Hasičského záchranného sboru České republiky, Celní správy České republiky, Vězeňské služby České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace a vojáci z povolání;

3. státní zaměstnanci podle služebního zákon;,

4. členové družstva v družstvech, kde podmínkou členství je jejich pracovní vztah k družstvu, jestliže mimo pracovní právní vztah, vykonávají pro družstvo práci, pro kterou jsou jim odměňováni;

5. zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti;

6. pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů;

7. soudci;

8. členové zastupitelstev územních samosprávných celků a zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města Prahy, kteří jsou pro

výkon funkce dlouhodobě uvolnění nebo kteří před zvolením do funkce člena zastupitelstva nebyli v pracovním poměru, ale vykonávají funkci ve stejném rozsahu jako dlouhodobě uvolnění členové zastupitelstva;

9. poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu ČR;

10. členové vlády, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu, členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, předseda Energetického regulačního úřadu, členové Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, členové Rady Českého telekomunikačního úřadu, finanční arbitr, zástupce finančního arbitra, Veřejný ochránce práv a jeho zástupce;

11. fyzické osoby, které jsou podle zvláštního zákona jmenovány nebo voleny do funkce vedoucího správního úřadu nebo do funkce statutárního orgánu právnické osoby zřízené zvláštním zákonem, popřípadě do funkce zástupce tohoto vedoucího nebo statutárního orgánu pokud je tímto vedoucím nebo statutárním orgánem pouze jediná osoba, a jmenováním nebo volbou těmto osobám nevznikl pracovní nebo služební poměr, a fyzické osoby, které podle zvláštního zákona vykonávají veřejnou funkci mimo pracovní nebo služební poměr, pokud se na jejich pracovní vztah ve stanoveném rozsahu zákoník práce a nejsou vedeny v bodech 7 až 10 a 18;

12. dobrovolní pracovníci pečovatelské služby;

13. pěstouni vykonávající pěstounskou péči v zařízeních pro výkon pěstounské péče podle zvláštního právního předpisu, nebo kterým je za výkon pěstounské péče vyplácená odměna náležející pěstounovi ve zvláštních případech podle zvláštního právního předpisu;

14. odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zařazení do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce;

15. osoby činné v poměru, který má obsah pracovního poměru, avšak pracovní poměr nevznikl, neboť nebyly splněny všechny podmínky stanovené pracovněprávními předpisy pro jeho vznik;

Podle tohoto webového zdroje jsou body rozšířeny o další 4 (<http://www.cssz.cz>)

16. společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni, a ředitelé obecně prospěšné společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci, za kterou jsou touto společností odměňováni; účast těchto osob na nemocenském pojištění je povinná od roku 2012;

17. prokuristé, pokud se jejich příjem z činnosti prokuristy považuje za příjem ze závislé činnosti podle zákona o daních z příjmů; účast těchto osob na nemocenském pojištění je povinná od roku 2012;

18. členové kolektivních orgánů právnické osoby, kteří jsou za činnost v těchto orgánech odměňováni, pokud se jejich příjem za činnost v těchto orgánech považuje za příjem ze závislé činnosti nebo funkční požitky podle zákona o daních z příjmů; účast těchto osob na nemocenském pojištění je povinná od roku 2012;

19. likvidátoři, pokud se jejich příjem z činnosti likvidátora považuje za příjem ze závislé činnosti podle zákona o daních z příjmů; účast těchto osob na nemocenském pojištění je povinná od roku 2012;

20. vedoucí organizačních složek zahraniční právnické osoby, jejichž místo výkonu práce je trvale v ČR; účast těchto osob na nemocenském pojištění je povinná od roku 2012.“

2.4. Dávky nemocenského pojištění

Dávkami nemocenského pojištění jsou:

- nemocenské
- ošetrovné
- vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství
- peněžitá pomoc v mateřství

Hlavním úkolem dávek je finančně zabezpečit osoby účastné na NP.

Uvedené dávky jsou hrazené ze státního rozpočtu a vyplácí je příslušná OSSZ za jednotlivé kalendářní dny. Dávky mají obligatorní povahu, což znamená, že při již výše splněných podmínkách, musí být vyplaceny.

2.4.1. Nemocenské

Nemocenské je jednou z nejdůležitějších dávek a také nejčastěji čerpanou z nemocenského pojištění. Nemocenské pojištění je vypláceno tehdy, když zaměstnanec nemůže vykonávat pracovní činnost z důvodu nemoci.

V období 2011 - 2013 stát hradí nemocenské pojištění až po 21 dnech dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény. Prvních 21 kalendářních dní budou zaměstnanci zabezpečení

náhradou mzdy poskytovanou jejich zaměstnavatelem. Náhrada mzdy se poskytuje podle zákoníku práce. Náhrada mzdy náleží až po 4. dni DPN. Nárok na nemocenské má osoba, které trvá dočasně pracovní neschopnost déle jak 21 dní, a byla uznána dočasně pracovní neschopnou nebo jí byla nařízena karanténa. Podpůrčí doba (doba, po kterou má být vyplácena dávka) u nemocenského začíná 22. dnem trvání DPN a končí dnem, kdy končí DPN. Nejdéle trvá 380 kalendářních dnů od vzniku DPN. V letech 2011 až 2013 činí podpůrčí doba u poživatelů starobního, či invalidního důchodu 63 kalendářních dnů a počítá se od 22. kalendářního dne DPN nebo karantény.

V dnešní době lidé řeší krátkodobé nemoci jinak než dříve, nechtějí si brát nemocenskou, protože se jim to nevyplatí, raději chodí nemocní do práce nebo si dokonce vezmou dovolenou.

Ochranná lhůta – účelem ochranné lhůty je zajistit bývalého zaměstnance v případné DPN. Zajišťuje jej do té doby, než opět nastoupí do zaměstnání. Ochranná lhůta činní tolik kalendářních dnů, kolik dnů trvalo poslední nemocenské pojištění v zaměstnání, nanejvýš 7 kalendářních dnů. U zaměstnání trvajících kratší dobu než 7 dnů, trvá ochranná lhůta, jenom tolik dnů kolik trvalo toto poslední zaměstnání.

Z některých zaměstnání ochranná lhůta neplyne, a to:

- ze zaměstnání zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce,
- z pojištěné činnosti poživatele starobního důchodu nebo invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně,
- ze zaměstnání malého rozsahu,
- ze zaměstnání, které si žák nebo student sjednali na dobu školních prázdnin nebo jejich část,
- v případě, že pojištění odsouzeného skončí v době, kdy uteče z místa výkonu trestu odnětí svobody. (Kodrová, Schmied, 2011, s. 24-25)

Pro osoby samostatně výdělečně činné je podmínka nároku na nemocenské daná tím, že osoba samostatně výdělečně činná musí být účastna na pojištění minimálně 3 měsíce před dnem vzniku DPN nebo dni, od něhož je nařízena karanténa.

Nárok na nemocenské nemá pojištěná osoba,

- a) která si DPN přivodila úmyslně,
- b) které v DPN nebo karanténě vznikl nárok na výplatu starobního důchodu, pokud pojištěná činnost skončila před dnem, od kterého mu jí vznikl nárok na výplatu starobního důchodu; nárok na nemocenské zaniká v tomto případě posledním dnem přede dnem, od něhož mu vznikl nárok na vyplácení starobního důchodu,
- c) u níž vznikla DPN v době útěku z místa vazby nebo v době útěku odsouzeného z místa výkonu trestu odnětí svobody (Banzetová a kol., 2013, s. 53).

Krácení nemocenského

- a) v případě, že si pojištěnec přivodil DPN ve rvačce, která nesloužila přímo k obraně nebo aby pomohl napadenému
- b) jako následek požití omamných nebo psychotropních látek
- c) při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslného přestupku

Pokud se prokáže jeden z těchto přestupků, krátí se nemocenské o 50%. (Arnoldová, 2012, str. 158)

2.4.2. Peněžitá pomoc v mateřství

Podmínku nároku na peněžitou pomoc v mateřství u zaměstnanců i OSVČ, je účast pojištěnce na nemocenském pojištění nejméně po dobu 270 dnů v posledních dvou letech předcházejícímu dni nástupu na peněžitou pomoc v mateřství. U OSVČ je další podmínkou nároku na peněžitou pomoc v mateřství účast na nemocenském pojištění jako OSVČ po dobu minimálně 180 kalendářních dní v posledním roce přede dnem počátku podpůrčí doby. Nástup na peněžitou pomoc v mateřství je od začátku 8. do začátku 6. týdne před porodem (tento den si pojištěná žena určí sama). Podpůrčí doba (doba poskytování dávky) u peněžité pomoci v mateřství 28 týdnů u pojištěnky, která dítě porodila, (u pojištěnky která porodila více dětí zároveň, činí doba 37 týdnů) Peněžitou pomoc v mateřství u ženy, která se může

starat o dítě je možno pobírat dávku do 1 roku dítěte. Dávka náleží z převzetí dítěte se vyplácí do 7 let a 31 dní věku dítěte.

2.4.3. Ošetřovné

Nárok na ošetřovné mají zaměstnanci kromě příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání a taky kromě osob samostatně výdělečně činných. Nárok na ošetřovné má zaměstnanec, který nemůže v určitý okamžik vykonávat práci z důvodu:

a) ošetřování

- dítěte, které ještě nedosáhlo 10 let, pokud toto dítě onemocnělo nebo si udělalo úraz, nebo
- jiného člena domácnosti, který potřebuje, aby se v jeho zdravotním stavu o něj starala jiná osoba

b) péče o dítě mladší 10 let, protože

- školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno (z důvodů nečekaných událostí jako jsou havárie a epidemie atd.), nebo
- dítěti byla nařízena karanténa, nebo
- osoba, která jinak pečuje o dítě, taky onemocní

Hlavní podmínkou na ošetřovné je, že osoba o kterou se pečuje žije se zaměstnancem v domácnosti, to samozřejmě neplatí pro dítě mladší 10 let o které pečuje rodič. (Banzetová a kol., 2013, s. 57-58)

2.4.4. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství je udělen zaměstnankyni, která byla z důvodů těhotenství, mateřství nebo kojení přeložena k těmto okolnostem k méně náročné práci, z tohoto důvodu, dosahuje žena nižšího příjmu než před přeložením. Příspěvek se vyplácí v ty dny, v nichž trvalo přeložení na jinou práci, nejdéle do začátku 6. týdne před

plánovaným dnem porodu; ve výše uvedených případech se vyrovnávací příspěvek vyplácí také matkám po porodu při převedení na jinou práci. Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a metařství je rozdíl mezi denním vyměřovacím základem zjištěným ke dni přeložení zaměstnankyně na jinou pozici a průměrem jejich započitatelných příjmů připadajícím na jeden kalendářní den v jednotlivých měsících po tomto přeložení.

Podmínky na uplatnění dávky

Zákon o nemocenském pojištění rozlišuje pojem nárok na dávku a pojem nárok na výplatu dávek.

Nárok na dávku počíná dnem splnění zákonem stanovených podmínek o nemocenském pojištění.

Nárok na výplatu dávky vzniká dodržením podmínek stanovených zákonem pro vznik nároku na dávku a na její výplatu a uplatněním nároku na vyplácení způsobem stanoveným tímto zákonem. Po třech letech, za která dávka náleží, zaniká nárok na dávku.

Uplatňování nároku na výplatu dávky

Dávka se vyplácí tehdy, když fyzická osoba podá písemnou žádost, nejpozději do jednoho měsíce po dni, v němž jí byl stanovený doklad s příslušnými podklady pro dávku doručen. Je-li předepsán pro žádost tiskopis, musí být žádost napsaná na tomto tiskopise.

Žádost se podává:

- u zaměstnavatele, jde-li o zaměstnance nebo,
- u OSSZ, jde-li o osoby samostatně výdělečně činné nebo,
- u služebního útvaru, jde-li o příslušníky ozbrojených sil.

Výpočet dávek

Denní vyměřovací základ

Nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství a ošetrovné jsou vyměřovány z denního vyměřovacího základu odpovídající procentní sazbou; u vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se tento základ využívá pro určení této dávky.

DVZ se vypočítá tak, že se vyměřovací základ zjištěný z rozhodného období vydělí počtem kalendářních dní připadajících na rozhodné období (období je dáno zpravidla 12 kalendářními měsíci před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla sociální událost). Zjištěný denní vyměřovací základ se upravuje pomocí 3 redukčních hranic. (Banzetová a kol., 2013, s. 50-51)

Výši tří redukčních hranic platných od 1. ledna kalendářního roku vyhlašuje Ministerstvo práce a sociálních věcí formou sdělení ve Sbírce zákonů

V roce 2012 činila 1. redukční hranice 838 Kč, 2. redukční hranice 1 257 Kč, 3. redukční hranice 2 514 Kč.

V novém roce 2013 činí 1. redukční hranice 863 Kč, 2. redukční hranice 1 295 Kč, 3. redukční hranice 2 589 Kč. .(<http://www.mpsv.cz/cs/7>)

Výše dávek nemocenského pojištění

- Výše nemocenského činí 60 % z denního vyměřovacího základu od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti.
- Výše peněžité pomoci v mateřství činí 70 % z denního vyměřovacího základu.
- Výše ošetrovného činí 60 % z denního vyměřovacího základu.

Redukce denního vyměřovacího základu

Zjištěný denní vyměřovací základ podléhá redukci. Redukce probíhá prostřednictvím 3 redukčních hranic.

Redukce se provede započtením:

- do částky první redukční hranice pro výpočet:
  - nemocenského a ošetrovného se započte 90% z DVZ,
  - peněžité pomoci v mateřství a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství se započte 100% z DVZ;
- z části denního vyměřovacího základu mezi první a druhou redukční hranicí se musí započítat 60%;
- z části druhé až třetí redukční hranice se započte 30%;
- k části nad třetí hranicí se vůbec nepřihlíží. (Arnoldová, 2012, s. 157)

Redukce denního vyměřovacího základu jsem pro přehlednost vypsala do tabulek:

Tab. 1 Redukce denního vyměřovacího základu pro nemocenské dávky a ošetřovné za rok 2012

do 838 Kč	redukce na 90%
nad 838 Kč do 1257 Kč	redukce na 60%e
nad 1257 Kč do 2514 Kč	Redukce na 30%
nad 2514 Kč se nezohledňuje	

Tab. 2 Redukce denního vyměřovacího základu pro výpočet dávky peněžité pomoci v mateřství za rok 2012

do 838 Kč	redukce na 100%
nad 838 do 1257 Kč	redukce na 60%e
nad 1257 do 2514 Kč	Redukce na 30%
nad 2514 Kč se nezohledňuje	

Tab. 3 Redukce denního vyměřovacího základu pro nemocenské dávky a ošetřovné za rok 2013

do 863 Kč	redukce na 90%
nad 863 do 1295 Kč	redukce na 60%e
nad 1295 do 2589 Kč	Redukce na 30%
nad 2589 Kč se nezohledňuje	

Tab. 4 redukce denního vyměřovacího základu pro výpočet výše dávky peněžité pomoci v mateřství za rok 2013

do 863 Kč	redukce na 100%
nad 863 do 1295 Kč	redukce na 60%e
nad 1295 do 2589 Kč	Redukce na 30%
nad 2589 Kč se nezohledňuje	

2.5. Pojistné na nemocenské pojištění pro zaměstnance

Pojistné na nemocenské pojištění spolu s pojistným na důchodové pojištění a příspěvkem na státní politiku zaměstnanosti je součástí pojistného na sociální zabezpečení. Pojistné na nemocenské pojištění je příjmem do státního rozpočtu. Upravuje ho zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zaměstnavatel sráží pojistné zaměstnanci z jeho platu a je povinen toto pojistné odvézt na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení; pojistné je splatné v době od 1. do 20 dne následujícího měsíce. Přitom si hlídá, aby správně stanovil výši pojistného a včasně jej odvedl.

Výše pojistného se vypočítává stanoveným procentem z vyměřovacího základu za stanovené období. U zaměstnanců je to kalendářní měsíc, za který se pojistné platí.

2.5.1. Sazba pojistného na nemocenské pojištění zaměstnavatele

Od 1. 1. 2009 není zaměstnanec plátcem pojistného na nemocenské pojištění, nýbrž jeho zaměstnavatel. (Arnoldová, 2012, s. 150)

Sazba pojistného na nemocenské pojištění pro zaměstnavatele tedy činí v roce 2012 a 2013 2,3% z vyměřovacího základu. Zaměstnavatel, který zaměstnává méně než 26 zaměstnanců se může přihlásit k placení pojistného se sazbou 3,3% a může si odečíst polovinu z odváděné částky, kterou v kalendářním měsíci zúčtoval všem svým zaměstnancům na náhradu mzdy při dočasné pracovní neschopnosti, či dočasné karanténě. (Arnoldová, 2012, s. 150)

Pro odečet od pojistného se nezahrnuje ta část náhrady mzdy za dobu dočasné pracovní neschopnosti, která byla stanovena nad výši, na kterou zaměstnanci vznikl nárok podle zákoníku práce.

2.5.2. Sazba pojistného na nemocenské pojištění u osob samostatně výdělečně činných

Sazba pojistného na nemocenské pojištění u OSVČ je také 2,3 % z vyměřovacího základu (měsíčního základu). Osoby samostatně výdělečně činné si vyměřovací částku určí samy, nesmí to být ale méně, než 50% daňového základu (minimum 5000 Kč) podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. (Arnoldová, 2012, s. 150)

Měsíční základ nemůže být vyšší než určený měsíční vyměřovací základ pro placení záloh na pojistné na důchodové pojištění. Měsíční základ nemůže být vyšší než 1/12 maximálního vyměřovacího základu (v roce 2012 nemůže být vyšší než 100 548 Kč, v roce 2013 nemůže být vyšší než 103 536 Kč). Nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných, jak jsme si již zmínili je dobrovolné a upravuje jej zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění v pozdějším znění.

(<http://www.mpsv.cz>)

2.6. Povinnosti zaměstnavatele u nemocenského pojištění

V dnešní době zaměstnavateli některé povinnosti ubyly. Hlavní změnou je, že zaměstnavatel již nevyplácí dávky, krom prvních 21 dnů, zaměstnanec po tuto dobu pobírá náhradu mzdy od zaměstnavatele. Pokud nemoc zaměstnance trvá déle, jak 21 dnů, předá zaměstnanec zaměstnavateli tiskopis a ten jej pak pošle příslušné okresní správě sociálního zabezpečení. Zaměstnavatelovou povinností tedy je zaslat tiskopisy příslušnému orgánu nemocenského pojištění. Ze zákona má zaměstnavatel jako povinnost sdělit na vyžádání a ihned příslušnému OSSZ a ošetřujícímu lékaři informace o pracovním zařazení, pracovních podmínkách a náplni práce dočasně pracovní neschopného zaměstnance. (Arnoldová, 2012, s. 192)

Tyto povinnosti jsou uvedené především v §93 až §99 zákona o nemocenském pojištění.

Úkoly zaměstnavatele jsou tedy:

- a) oznamovací
- b) evidenční
- c) při přijímání žádosti o dávky

Ad. a) zaměstnavatel je povinen na již předepsaném tiskopisu:

- přihlásit se nejpozději do 8 kalendářních dnů od vzniku podniku do registru zaměstnavatelů,
- odhlásit se do 8 dnů kdy přestal být zaměstnavatelem
- oznámit den nástupu zaměstnance do zaměstnání, den skončení zaměstnání se zaměstnancem, a to do 8 kalendářních dnů od nástupu případně skončení zaměstnání,
- ohlásit každou změnu údajů uvedených na tiskopisu, a to do 8 kalendářních dnů ode dne, kdy změna nastala.

Zaměstnavatel se může s okresní správou sociálního zabezpečení domluvit i na jiných termínech oznamovacích povinností. (<http://www.mpsv.cz>)

Informace z Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení zaměstnání) jsou součástí registru pojištěnců, vedenou Českou správou sociálního zabezpečení k účelům provádění nemocenského a důchodového pojištění a který mimo jiné slouží k provádění sociálního zabezpečení a plnění úkolů plynoucích z práva Evropských společenství a mezinárodních smluv. Vznik registru pojištěnců stanovil zákon č. 424/2003 Sb., s účinností od 1. 7. 2005. (<http://www.cssz.cz>)

Ad. b) zaměstnavatel je povinen vést evidenci o svých nemocensky pojištěných zaměstnancích, která musí pro tyto účely obsahovat údaje z § 95 zákona o nemocenském pojištění. Uvedené záznamy musí uschovávat po dobu 10 let po roce, kterého se týkají.

Ad. c) Zaměstnavatel je povinen přijímat žádosti svých zaměstnanců o dávky nemocenského pojištění a další potřebné doklady pro výplatu dávek a neprodleně je spolu s údaji potřebnými pro výpočet dávek předat příslušné okresní správě sociálního zabezpečení. Údaje potřebné pro výpočet dávek se předávají na již zmíněném předepsaném tiskopisu. (<http://www.cssz.cz>)

Odpovědnost zaměstnavatelů

Za porušení stanovených povinností lze zaměstnavateli uložit pokutu. V § 131 odst. 1 a v §136 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění jsou vyjmenovány delikty za které se ukládá pokuta. Pokuta lze uložit až do 20 000 Kč. Pokutu za správní delikty ukládá okresní správa sociálního zabezpečení.(Banzetová a kol., 2013, s. 66-67)

2.7. Soukromé nemocenské pojištění

Pro některé zaměstnance, či osoby samostatně výdělečně činné je státní podpora mnohdy nedostačující, příjem bývá nižší a dočasně pracovní neschopní tím ztrácí podstatnou část peněz. Dávky nemocenského pojištění se nevyrovnávají mzdě, kterou by pobíral zdravý člověk. Proto si spousta lidí zřizuje soukromé (komerční) pojištění, upravuje je zákon o pojišťovnictví (Z277/2009 Sb.). Soukromé pojištění je pojištění denním odškodněním, jeho úkolem je nahradit ušlý výdělek a doplnit dávky z nemocenského pojištění, nemoci či úrazu. Soukromé pojištění je dobrovolné a je jen na pojištěných, jakou částku stanoví, která jim bude denně vyplácena. Např. pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti a pojištění denního odškodného při pobytu v nemocnici. Minimální denní dávka je zpravidla 100 Kč, nejvyšší možná dávka 1500 až 2000 Kč. Pojištěný může kdykoliv výši denní dávky změnit. Při součtu plnění nemocenských dávek a dávky denního odškodného z komerčního pojištění by neměl být překročen limit průměrného příjmu. Až po uplynutí čekací lhůty (2 nebo 3 měsíce) má klient nárok na plnění od pojišťovny. Pojišťovny se tak chrání před jejím zneužíváním. Doba, od které začne pojišťovna klientovi vyplácet peníze, se nazývá karenční lhůta. Většina institucí poskytuje plnění až po skončení nemoci. Soukromé pojištění se nehodí pro krátkodobou pracovní neschopnost.

3. ANALÝZA NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ NA ÚKOLY OSSZ V OSTRAVĚ A ZHODNOCENÍ

Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava provádí v pravidelných časových intervalech kontrolu placení pojistného zaměstnavatelem. Kontrolovanými údaji mohou být mezi jinými i výpočet odvodů nemocenského pojištění za zaměstnance zaměstnavatelem, a odvod tohoto pojištění na příslušný účet OSSZ.

Pro svou bakalářskou práci jsem získala protokol o kontrole pojistného a plnění úkolů v nemocenském pojištění a důchodovém pojištění a převedla na praktický příklad. Pro ochranu osob, o nichž se jedná, jsou jména a kontakty smyšlená a některé údaje fiktivní. Výsledky kontroly, datum a období, jsem ponechala. Protokol s upravenými údaji naleznete jako přílohu pod názvem Protokol o kontrole pojistného a plnění úkolů v nemocenském pojištění a důchodovém pojištění. Tento protokol je stanoven ve smyslu ustanovení §6 odst. 4 písm. o) zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění, a § 84 odst. 2 písm. i) zákona č. 187/2006 Sb., v platném znění.

3.1. Příklad z praxe

Kontrola proběhla 18. 5. 2011, proběhla jako běžná kontrola v rámci kontrolního plánu okresní správy sociálního zabezpečení Ostrava. Plánovanou kontrolu provedla Miroslava Květáková pracovnice ostravské OSSZ. Paní M. Květáková kontrolovala zaměstnavatele Mgr. Alenu Novotnou. Paní Mgr. Novotná má sídlo na ulici Fialová 24 ve Staré Běle. Mzdová účtárna je shodná se sídlem zaměstnavatelky. Mgr. Novotná se do registru zaměstnavatelů přihlásila 9. 1. 1993. V kontrolovaném období zaměstnávala 5 zaměstnanců a vedla 21 mzdových listů. Sledované období je v časovém intervalu od 1. 7. 2008 do 31. 3. 2011. Jelikož jde období 2008-2011, je zde použit jak starý zákon o nemocenském pojištění, tak nový.

Mgr. Novotná byla seznámena s provedením kontroly písemně, výzva k dostavení se k provedení kontroly 19. 4. 2011, byla zaslána písemně a doporučeně. Kontrola byla zahájena

a probíhala se zplnomocněným zástupcem zaměstnavatele paní Novotné, paní Ing. Zuzanou Černou. Paní Ing. Černá, zpracovatelská firma, tedy zodpovídá za administrativní práce spojené s prováděním nemocenského a důchodového pojištění.

OSSZ Ostrava kontroluje správnost výpočtu pojistného. Ověřuje rozdíl mezi skutečným a vykázaným stavem a plnění úkolů souvisejících s důchodovým a nemocenským pojištěním. Pokud paní Novotné, vznikne nějaký dluh na pojistném, tak okresní správa sociálního zabezpečení v Ostravě předepíše Novotné úhradu výkazem nedoplatků. Údaje, které si vede OSSZ v evidenci, souhlasí s údaji ze živnostenského listu.

Zaměstnavatelka Mgr. Novotná si vede daňovou evidenci ve smyslu ust. § 7b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu, v platném znění.

Pracovnice OSSZ Ostrava paní Miroslava Kvěťáková musí zkontrolovat tyto doklady:

- doklady o uzavřených pracovněprávních vztazích,
- výplatní listiny a jejich rekapitulace, mzdové listy,
- evidence docházky,
- přehledy o vyměřovacích základech a pojistném zaměstnavatele,
- přehledy o výši pojistného a vyplacených dávkách,
- stejnopisy evidenčních listů důchodového pojištění.

3.1.1. Plnění ohlašovacích povinností

Kontrolou bylo ověřeno, že údaje vedené o zaměstnavatelce, které má o OSSZ Ostrava, souhlasí se skutečností.

V průběhu kontrolovaného období nedošlo k organizačním ani k jiným změnám, které by podle § 20 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění do 31. 12. 2008 nebo ust. § 93, odst. 1 a 4 zákona č. 187/2006 Sb., v platném znění od 1. 1. 2009, byla paní Novotná povinna ohlásit příslušné okresní správě.

Kontrola plnění ohlašovacích povinností je podle ust. § 33 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění do 31. 12. 2008 a od 1. 1. 2009 dle ust. § 94 zákona č. 187/2006 Sb.,

v platném znění, byla provedena z „Přehledů o vyměřovacích základech a pojistném malé organizace“, z „Přehledů o výši pojistného a vyplácených dávkách“ a „Přehledů o výši pojistného“, oznámení o nástupu do zaměstnání – skončení zaměstnání, přihlášek k pojištění, odhlášek z pojištění v návaznosti na výplatní listiny, pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti, dohody o provedení práce.

Bylo zjištěno, že paní Novotná ohlašovací povinnost během celého sledovaného období plnila řádně. Bylo zjištěno, že zaměstnavatelka plní povinnosti podle ust. § 22a odst. 2, zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění do 31. 12. 2008, v návaznosti na ust. § 22 a § 23 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění do 31. 8. 2008 a od 1. 1. 2009 podle ust. § 95 a ust. § 96 zákona č. 187/2006 Sb., v platném znění.

Také uzavřené dohody o pracích mimo pracovní poměr v kontrolovaném období byly z hlediska nemocenského pojištění posouzeny správně.

3.1.2 Plnění povinností v nemocenském pojištění

Vedení podkladové evidence

OSSZ chtěla po Mgr. Novotné veškerou potřebnou evidenci, kterou vedla pro účely nemocenského pojištění ve smyslu ust. § 34 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění v návaznosti na ustanovení § 23 citovaného zákona, a od 1. 1. 2009 podle § 95 zákona č. 187/2006 Sb., v platném znění. Paní Novotná předložila evidenci se všemi potřebnými údaji.

Kontrola podkladů vyplácených dávek nemocenského pojištění k 31. 12. 2008

Paní Miroslava Kvěťáková provedla kontrolu podkladů vyplácených dávek nemocenského pojištění z Přehledů o vyměřovacích základech zaměstnanců paní Novotné. A taky kontrolu pojistného MO, v návaznosti na mzdové listy a výplatní listiny u všech pěti zaměstnanců, kterým OSSZ vyplácela dávky NP.

Mgr. Novotná u své zaměstnankyně paní Chvostkové Aleny vykazala špatně v „Přehledech“ počet kalendářních dnů omluvené absence a vyloučené doby. Zaměstnavatelka Mgr. Novotná tímto nedodržela ust. § 34 zákona č. 582/1991 Sb., ve znění do 31. 12. 2008.

Pro přehled je tato skutečnost promítnuta v tabulce:

Tab. 5 Přehled absence paní Chvostkové

zúčtovací období	jméno zaměstnance r. č.	omluvená absence/vyloučená doba		omluvená absence/vyloučená doba	
		vykázaná	vykázaná	skutečná	skutečná
11/2008	Chvostková Alena 999999/5967	0	0	30	30
12/2008	Chvostková Alena 999999/5967	0	0	31	31

U paní Chvostkové byly nalezené rozdíly ve vykázané omluvené absenci, nepobírala dávky nemocenského pojištění, které byly stanoveny z rozhodného období, v němž byly chybně vykázaný kalendářní dny omluvené absence.

Kontrola podkladů pro poskytování dávek nemocenského pojištění od 1.1 2009

V tomto období kontrolovaném od 1. 1. 2009 zaměstnanci paní Mgr. Novotné, neuplatnili nárok na dávku nemocenského pojištění. Proto paní Novotné nevznikla povinnost vyplývající z ust. § 97 zákona č. 187/2006 Sb., v platném znění.

3.1.3. Plnění povinností při odvodu pojistného

Kontrola správnosti vyměřovacích základů, včetně správného výpočtu nemocenského pojistného byla za celé kontrolované období provedena z „Přehledů“ zaslaných okresní správě sociálního zabezpečení Ostrava, v souvislosti s výplatními listinami a jejich rekapitulacemi, mzdovými listy, doklady o uzavřených pracovně právních vztazích, předloženou daňovou evidenci.

Mgr. Novotná platí pojistné v procentní sazbě podle ust. § 7 odst. 1 písm. a) bodu 1. zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění od 1. 1. 2011.

Z kontroly plnění povinností vyplývající z ustanovení § 10 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění platném do 31. 12. 2008 a z ustanovení § 9 odst. 5 zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění od 1. 1. 2009, vyplynulo, že zaměstnavatelka Mgr. Novotná předložila OSSZ Ostrava všechny „Přehledy“.

Pojistné bylo vykázáno za všech 5 zaměstnanců paní Novotné ve všech obdobích, za které vykonávali pro zaměstnavatelku činnost zakládající účast na nemocenském (a taky důchodovém) pojištění. Ve vykázané částce jsou mimo pojistného zaměstnavatelky zahrnuty taky zaokrouhlené částky, pojistného, které paní Novotná srazila jednotlivým zaměstnancům ze mzdy.

Zaměstnavatelka zahrnula do úhrnů příjmů svých zaměstnanců všechny jejich příjmy, které jsou předmětem daně z příjmu fyzických osob podle zákona o daních z příjmů a nejsou od této daně osvobozeny, a které byly zaměstnanci zúčtovány v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá účast na nemocenském (nebo důchodovém) pojištění dle ustanovení § 5 odst. 1, zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění.

V rámci kontroly paní Kvěťáková nenašla rozdíly.

Kontrola náhrady mzdy

Žádný zaměstnanec paní Mgr. Novotné nebyl ve sledovaném období uznán dočasně pracovně neschopným, proto zaměstnavatelce Novotné nevznikla povinnost vyplývající z ustanovení § 192 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, v platném znění.

Sleva na pojistném

Sleva na pojistném dle ustanovení § 21a zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění od 1. 8. 2009 do 31. 12. 2009 a mimořádná sleva na pojistném dle článku II zákona č. 221/2009 Sb., s účinností od 1. 8. 2009, byla zaměstnavatelem uplatněna a to za každého jejího zaměstnance uvedeného v ust. § 3 odst. 3 písm. a), zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění, nebo ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) bod 1 až 13, zákona č. 589/1992 Sb., v platném znění.

Kontrolou plnění povinností při odvodu pojistného, OSSZ nezjistila žádné rozdíly.

3.1.4. Plnění povinností v důchodovém pojištění

OSSZ také kontroluje plnění povinností v důchodovém pojištění. V bakalářské práci se touto problematikou nebudu zabývat.

3.1.5. Opatření k nápravě

S ohledem na výsledky kontroly nebyla zaměstnavateli uložena nápravná opatření.

3.1.6. Poučení o možnosti podat námitky

Jelikož paní Mgr. Novotné nebyla uložena nápravná opatření k nápravě, nemá důvod se odvolávat. V jiném případě má právo, proti obsahu uvedeném v protokolu, podat písemné a zdůvodněné námitky dle ustanovení § 17 zákona č. 552/1991 Sb., v platném znění, a to ve lhůtě 5 dní od dne projednané kontroly. Námitku by podala zaměstnavatelka písemně do rukou kontrolorce paní Kvěťákové.

3.1.8. Poučení o archivaci účetních a dalších dokladů

Zaměstnavatelka Mgr. Novotná byla poučena o povinnostech uchovávat všechny důležité doklady, jako jsou mzdové listy, účetní záznamy a další doklady pro účely nemocenského pojištění v souladu s ustanovením § 96 zákona č. 187/2006 Sb., v platném znění a pro účely stanovení výše pojistného v souladu s ustanovením § 22c zákona 589/1992 Sb., v platném znění.

3.1.9. Závěr kontroly pojistného, plnění povinností v nemocenském pojištění

Výsledky kontroly byly projednány s paní Ing. Zuzanou Černou zástupkyní paní Mgr. Novotné, která byla paní Novotnou zmocněna k jednání při kontrole, včetně převzetí veškerých písemností vydaných v souvislosti s touto kontrolou.

Zaměstnavatelce Mgr. Novotné byl dán dostatečný časový prostor, aby mohla zajistit a následně předložit požadované doklady ke kontrole. Všechny kontrolované doklady podepsala jako kontrolní pracovnice OSSZ Ostrava paní Květáková.

3.2 Vyplácení nemocenských dávek

Okresní správa sociálního zabezpečení dávky vypočítává a následně vyplácí. Vyplácení dávek probíhá nejpozději do jednoho měsíce po dni, ve kterém obdržela, adekvátní doklady. Jakým způsobem budou dávky vyplaceny, si pojištěnec určí sám. Peníze jsou vypláceny v hotovosti poštou nebo na běžný účet. V případě poštovního doručení si příjemce dávky platí náklady za poštovné. Při změně čísla účtu je nový účet potřeba nahlásit okresní správě sociálního zabezpečení.

OSSZ posílá současně s vyplacenou dávkou oznámení o druhu vyplacené dávky, denní výši vyplacené dávky, výši denního vyměřovacího základu a časový interval, za který byla dávka vyplacena. Oznámení se zasílá příjemci formou sdělení na poštovní poukázce, případně na výpisu z účtu. Může se stát, že pojištěný nesouhlasí se zasláným oznámením. Má tedy právo podat písemné oznámení ostravské OSSZ, v době do 30 dnů, ode dne vyplacení dávky nebo ode dne doručení o ukončení dávky. Pojištěnec zde musí uvést důvody nesouhlasu a požádat o rozhodnutí o dávce.

3.3 Kontrola dodržování režimu dočasně práce neschopného pojištěnce

Kontrolu dočasně pracovně neschopného provádí buď zaměstnavatel, nebo okresní správa sociálního zabezpečení. Zaměstnavatel kontrolu DPN provádí pouze prvních 21 dní, což znamená, že ji provádí pouze v dobu, za kterou hradí zaměstnanci náhradu mzdy. Jak již bylo zmíněno až po uplynutí 21 dní, pobírá pojištěný zaměstnanec nemocenské. Zaměstnanec musí po dobu nemocenské respektovat stanovený režim. Kontrolu dodržení zaměstnancova režimu provádí okresní správa sociálního zabezpečení. Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava má na kontroly dočasně pracovně neschopných pověřené své zaměstnance. OSSZ kontroluje náhodně vybrané občany. Konkrétní osoby kontroluje, pokud dá podnět zaměstnavatel nebo ošetřující lékař má podezření, že pojištěnec nedodržuje režim dočasně práce neschopného.

Z toho vyplývá, že přímý podnět na kontrolu dočasně pracovně neschopného dává:

- ošetřující lékař
- zaměstnavatel

V případě podání podnětu ke kontrole zaměstnavatelem, OSSZ povinně provádí kontrolu do 7 dnů od obdržení žádosti.

Okresní správa sociálního zabezpečení v Ostravě dočasně pracovně neschopným pojištěncům při porušení stanoveného režimu lékařem, dočasně nemocenské snižuje, má pravomoc nemocenskou i odejmout celou, případně může pojištěnci uložit pokutu do výše 20 000Kč.

OSSZ rovněž snižuje, či zcela odebírá nemocenské dávky, pokud má pojištěnec špatně nebo vůbec označen zvonek bydliště, schránku atd. V neposlední řadě uděluje OSSZ pokutu do výše 20 000 Kč., pokud pojištěnec sdělí lékaři špatnou nebo žádnou adresu pobytu v době dočasné pracovní neschopnosti.

Pro bezproblémový průběh nemocenského pojištění a díky tomu následnému řádnému vyplácení dávek okresní správou sociálního zabezpečení, je nutno dodržovat stanovený režim dočasně pracovně neschopného pojištěnce a to:

- zdržovat se v uvedeném místě pobytu,
- dodržovat lékařem stanovenou dobu vycházek.

Rozsah vycházek je nejvýš 6 hodin denně v časovém intervalu od 7 hodin do 19 hodin. Výjimečné situace žádají výjimečné opatření, takže z důvodu závažného zdravotního stavu nebo stanovené léčby si pojištěnec sám individuálně stanovuje dobu vycházek. Tuhle výjimku mu udělí ošetřující lékař jen po předchozím souhlasu lékařské posudkové služby OSSZ.

OSSZ chce při kontrole vidět doklad o dočasně pracovní neschopnosti, tam zaměstnanec okresní správy sociálního zabezpečení zaznamená datum a čas kontroly a potvrdí svým podpisem. Samozřejmě se kontrolor musí prokázat opravňujícím průkazem, jenž umožňuje kontrolu provádět. V případech kdy kontrolor OSSZ nezastihne dotyčného doma, zanechá ve schránce oznámení o provedené kontrole. V listu také stojí, že se musí nezastížený neprodleně dostavit v ordinační době na kontrolu k lékaři, za účelem zjištění, jestli dočasně pracovní neschopnost stále trvá. Pojištěnec se posléze musí dostavit na OSSZ a tam předložit vysvětlení důvodu nepřítomnosti. Pokud byl, uznán práce schopným rovněž to sdělí oznámením OSSZ.

Při kontrole musí dočasně pracovní neschopný vždy předložit:

- II. Díl tiskopisu “Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti – Průkaz práce neschopného pojištěnce“,
- občanský průkaz.

Změnu režimu dočasně pracovní neschopného je ošetřující lékař povinen nahlásit neprodleně následující pracovní den okresní správě sociálního zabezpečení. V případě, že lékař změnu neohlásí, příslušné OSSZ ukládá se mu pokuta podle §138 zákona č. 187/2006 Sb. O nemocenském pojištění ve znění pozdějších předpisů. (<http://portal.gov.cz/>)

Od začátku ledna roku 2012 do konce září 2012 provedli pracovníci okresních správ sociálního zabezpečení 114 859 kontrol dodržování režimu dočasně pracovní neschopného pojištěnce. Kontrola probíhala nezajímavě, kontroloval se namátkou každý 8 člověk, kterému lékař vystavil neschopenku. Výsledkem kontroly bylo, že OSSZ musely snížit nemocenské 2234 osobám, bylo to oproti minulému roku o 61 osob více.

Tab.6 Kontroly dodržování režimu dočasně pracovní neschopných provedená příslušnými OSSZ k 30. 9. 2012.

Kraj	Počet provedených kontrol	Počet postihů
Jihočeský	6 454	131
Jihomoravský	14 066	197
Karlovarský	5 994	145
Královéhradecký	7 837	172
Liberecký	3 396	78
Moravskoslezský	12 375	209
Olomoucký	9 557	230
Pardubický	7 357	188
Plzeňský	9 243	228
Hl. město Praha	7 218	10
Středočeský	14 047	236
Ústecký	8 901	175
Vysočina	3 958	49
Zlínský	4 456	186
Celkem v ČR	114859	2234

Z tabulky je zřejmé, že nejvíce kontrol proběhlo v Jihomoravském kraji a to 14066. Nejvíce postihů za nekázeň praceneschopných bylo uloženo ve Středočeském kraji ve výši 236 postihů. Ostrava se nachází v Moravskoslezském kraji, zde bylo provedeno 12 375 kontrol, z toho bylo uděleno 209 postihů. (<http://www.cssz.cz>)

3.4 Kontrola posuzování dočasné pracovní neschopnosti

Kontrolu správnosti posuzování zdravotního stavu pro účely nemocenského pojištění provádí lékaři posudkové služby příslušné OSSZ.(„LPS OSSZ“) Posudkoví lékaři, tak prakticky kontrolují ošetřující lékaře.

K této kontrole je pojištěnec předvolán ošetřujícím lékařem za přítomnosti dotyčného posudkového lékaře. Posudkový lékař si zvolí, jestli je přítomnost dočasně pracovní neschopného nutná. Pokud ne, pojištěnec nemusí být přítomen. Také lékař LPS může zvolit jiné místo kontroly než ordinaci a to například pracoviště LPS. Ke kontrole posuzovaného stavu a stavu dočasně pracovní neschopného je nemocensky pojištěný povinen se dostavit ve stanoveném termínu. V případě, kdy pojištěnci nedovolují vážné důvody, aby se dostavil v ohlášeném termínu, sdělí tyto důvody ošetřujícímu lékaři a domluví s ním náhradní termín.

Při kontrole musí pojištěný předložit:

- občanský průkaz nebo cestovní pas,
- doklady potřebné ke kontrole posouzení zdravotního stavu a dočasné pracovní neschopnosti.

Dokladem o pracovní neschopnosti je opět tiskopis “Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti“, který vystavuje ošetřující doktor.

Lékař nemocenského orgánu má právo dát podnět ošetřujícímu lékaři, aby ukončil dočasnou pracovní neschopnost, pokud zjistí, že nejsou další důvody pro její další trvání. Pokud tak ošetřující lékař neučiní, dá LPS podnět OSSZ.

V případě, že ošetřující lékař ukončí dočasnou pracovní neschopnost, může se pojištěnec odvolat a podat návrh na přezkoumání ošetřujícímu lékaři, který rozhodnutí vydal.

Pokud ukončí dočasnou pracovní neschopnost okresní správa sociálního zabezpečení, může pojištěnec podat odvolání k České správě sociálního zabezpečení, prostřednictvím ostravské OSSZ.

Mimo jiné je dále po pojištenci požadováno:

- dodržovat režim dočasně pracovně neschopného, umožnit jeho kontrolu příslušnému orgánu nemocenského pojištění a také zaměstnavateli v souladu se zákonem o nemocenském pojištění,
- oznámit ostravské správě sociálního zabezpečení důvod své nepřítomnosti v místě pobytu v období prováděné kontroly (nejpozději den po prováděné kontrole),
- požádat o povolení změny místa pobytu v době dočasně pracovní neschopnosti.

Pojištěnec je oprávněn požadovat orgán nemocenského pojištění o informaci čerpání podpůrčí doby pro výplatu nemocenského.

Nastane – li nějaká nesrovnalost, nejasnost, či jiný dotaz, může pojištěnec zaslat dotaz na elektronickou podatelnu ostravské OSSZ, její adresa je: posta.os@cssz.cz.
(<http://portal.gov.cz>)

4. VÝZKUM A JEHO ZHODNOCENÍ

Jak jsem pospala v předchozí části své bakalářské práce, jedním z úkolů OSSZ je i výplata dávek nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných, pro další praktickou část jsem zvolila sběr primárních dat dotazníkovým šetřením.

Dotazníkem jsem získala informace, jestli si OSVČ nemocenské platí, pokud ano, v jaké výši si nemocenské pojištění platí. Když si jej platí, jestli z něj už čerpali. Případně jestli mají OSVČ zřízené komerční pojištění. V neposlední řadě jak se vyznají v nemocenském pojištění. Zajímavostí bylo, jestli mají ponětí o internetových „kalkulačkách“ a jestli si s nimi vypočítávají dávky.

4.1. Způsob sběru dat a průběh sběru dat

Jako metodu sběru dat jsem zvolila dotazování. Jako typ dotazování jsem zvolila ústní dotazování. Pro sbírání dat jsem předložila dotazník, z kterého jsem respondentům otázky četla, případně jsem jim jej ukázala, aby si jej mohli přečíst sami (příloha č. 2). Dotazovala jsem v Ostravě, na ulici Zelená, kde taky sídlí Ostravské OSSZ. Dotazování trvalo 3 pracovní dny 2. 4., 3. 4. A 4. 4.

Výhodou dotazování ústní formou bylo, když jsem našla OSVČ, které mi zprvu na otázky nechtěli nebo neměli čas odpovědět, že jsme je mohla přesvědčit. Jako nevýhodu vnímám to, že ne každý oslovený byl OSVČ.

Dotazník se skládá z jedenácti otázek se zaměřením na OSVČ a nemocenské pojištění. Za důležitou otázku pokládám, jestli si jako OSVČ lidé platí nemocenské pojištění.

Oslovila jsem 70 respondentů, zodpovědělo mi 20. Dvě osoby, které byly OSVČ a na dotazník nezodpověděly, neměly čas. Zbytek osob řeklo, že nejsou OSVČ.

4.2. Vyhodnocení výzkumu

Vyhodnocovala jsem výzkum v Excelu a výsledky vložila do grafu.

4.2.1. Obor podnikání

Z výsledků výzkumu vyplývá, že dotazovaní respondenti podnikají nejvíce ve službách. Ve službách z 20 dotazovaných respondentů podniká 17 osob samostatně výdělečně činných, což dělá 85%.

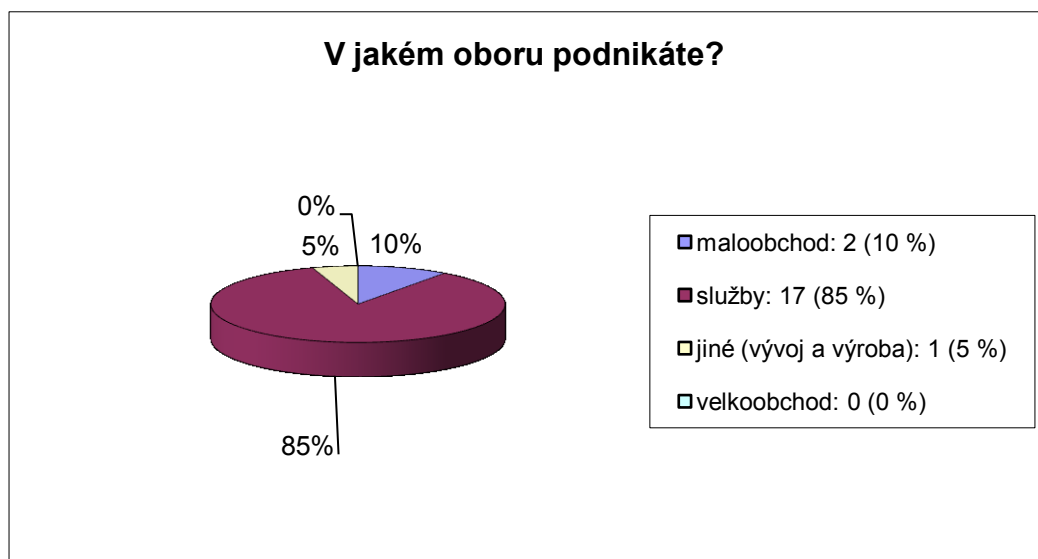
Zbýlá procenta jsou maloobchody, v těchto oborech podniká 10% zkoumaných osob.

Nikdo z respondentů nezvolil variantu velkoobchod, mohlo by to být způsobeno tím, že ve velkoobchodech podnikají spíše jako právnické osoby, než fyzické.

V dotazníku jsem měla na výběr pouze 3 varianty: služby, maloobchod, velkoobchod. OSVČ, jenž nepatřili ani do jedné z těchto kategorií, zvolily možnost jiné a vypsaly, v čem přesně podnikají. Právě 5% podnikatelů podniká ve vývoji a výrobě.

Zajímavostí je, že 100% žen pracuje ve službách, 75% mužů pracuje rovněž ve službách, v maloobchodech pracují z respondentů jen muži a to 16,7%. Ve vývoji a výrobě 8,3% mužů.

Obr. č. 1 Obory, ve kterých OSVČ podnikají

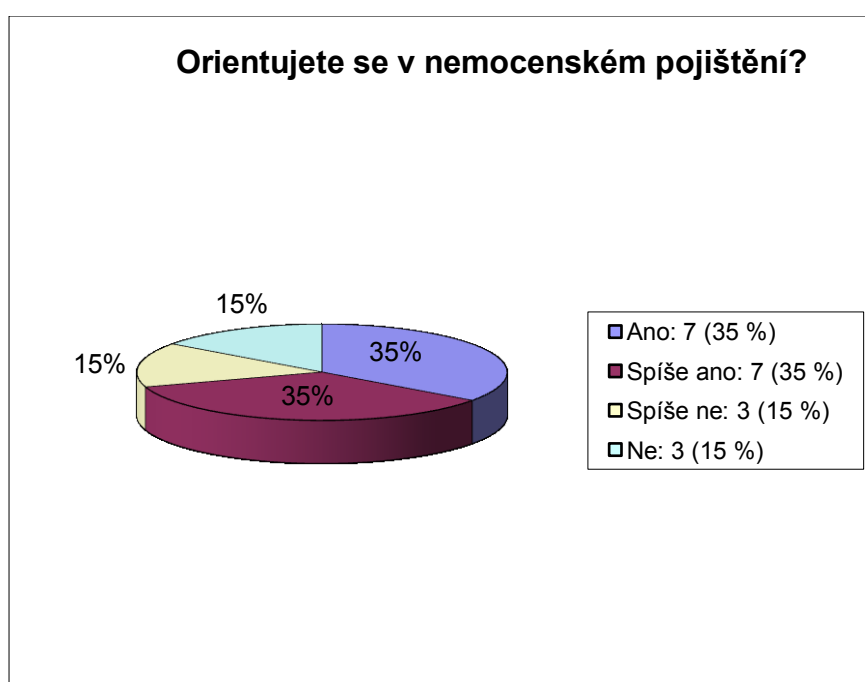

4.2.2. Orientace v nemocenském pojištění

V nemocenském pojištění se vyzná se 35% respondentů. Na otázku spíše ano odpovědělo také 35% respondentů. Dohromady tito respondenti dávají 70%, mohu tedy konstatovat, že ve většině případů, se osoby samostatně výdělečně činné v nemocenském pojištění poměrně orientují.

Spíše neorientují se podnikatelé v 15% a vůbec neorientují taky v 15%.

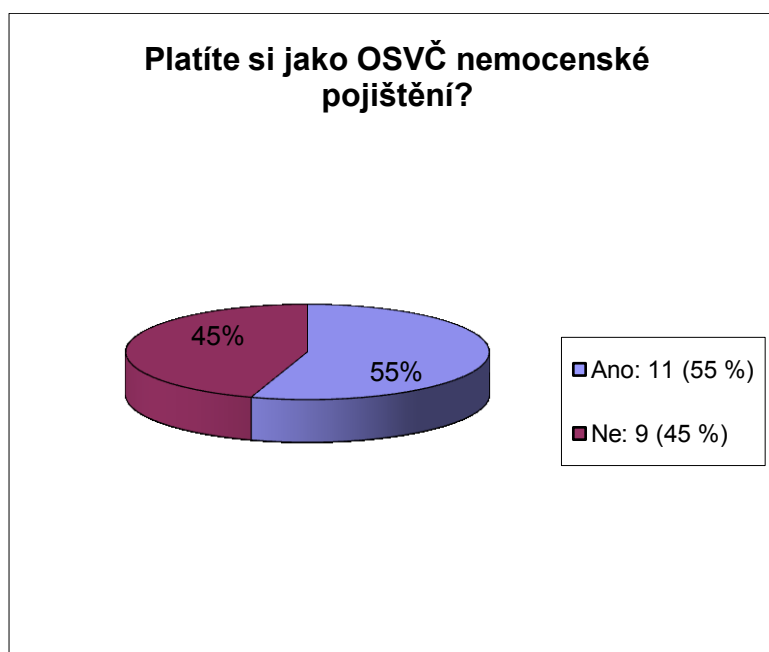
Obr. č. 2 Orientace v nemocenském pojištění

4.2.3. Placení nemocenského pojištění jako OSVČ

Na otázku, jestli si nemocenské pojištění platí, odpovědělo 55% osob samostatně výdělečně činných, že si jej platí, zbylých 45% si nemocenské pojištění neplatí. Když respondent odpověděl, že si nemocenské pojištění platí, pokračoval dále ve všech otázkách. Pokud respondent zodpověděl, že si nemocenské pojištění jako OSVČ neplatí, položila jsem mu otázky až od 7. Otázky v pořadí.

Obr. č 3 placení nemocenského pojištění

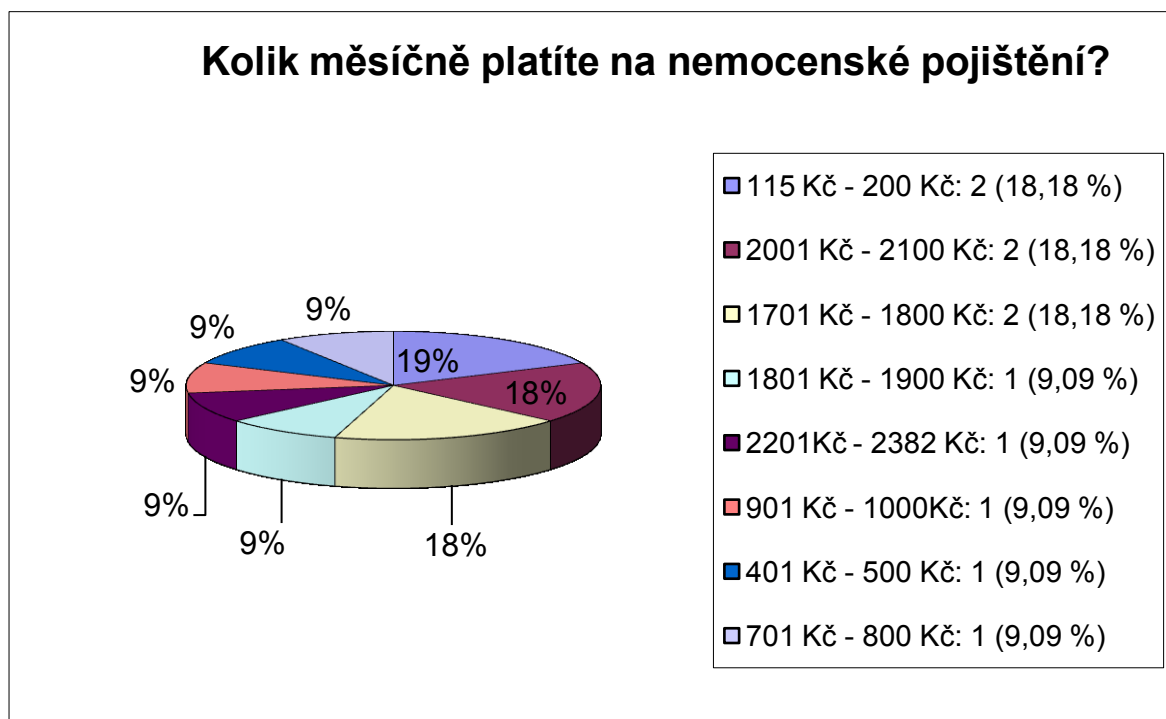
4.2.4. Měsíční úhrada nemocenského pojištění

Minimální sazba na uhrazení měsíčního pojištění činí 115 Kč, maximální možná hranice, na kterou se bere ohled je 2382 Kč. Raději jsem napsala rozpětí po menších částkách, aby se každý dotazovaný ve své skupince našel a byla tak výše dávky konkrétnější.

V intervalu 115 Kč – 200 Kč, 1701 Kč – 1800 Kč, 2001 Kč – 2100 Kč, se nachází 18% osob z každého intervalu samostatně výdělečně činných, které platí nemocenské pojištění.

V intervalech 401 Kč – 500 Kč, 701 Kč – 800 Kč, 901 Kč – 1000 Kč, 1801 Kč – 1900 Kč, 2201 Kč – 2382 Kč zde se nachází v každém intervalu těchto osob 9 %.

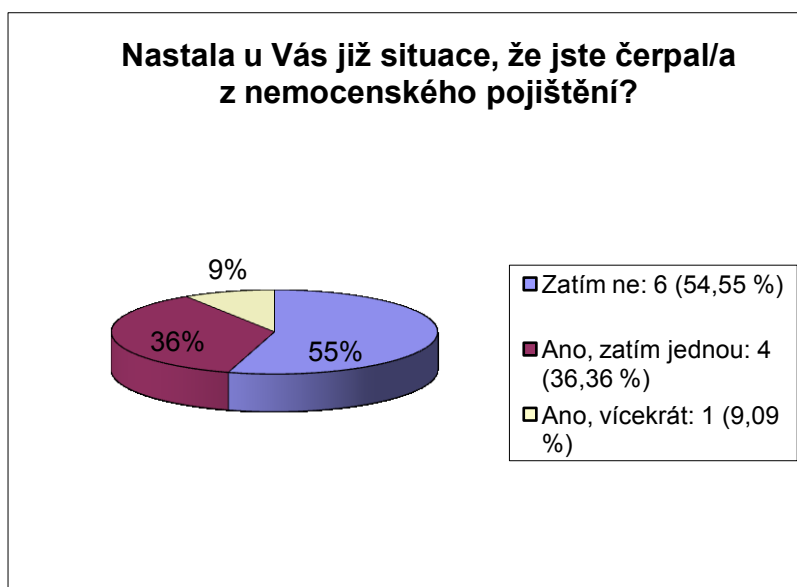
Obr. č 4 Měsíční úhrada nemocenského pojištění

4.2.5. Čerpání z nemocenského pojištění

Na otázku jestli už pojištěná OSVČ čerpala z nemocenského pojištění, odpovědělo více jak polovina respondentů, že ještě nečerpalo z nemocenských dávek, konkrétně 55%. 36% čerpalo zatím jednou a 9% respondentů využili nemocenských dávek více, než jednou.

Obr. č. 5 Čerpání z nemocenského pojištění

4.2.6. Internetové „kalkulačky“

Některé osoby samostatně výdělečně činné z dotazovaných respondentů o internetových kalkulačkách nikdy neslyšela. Pro představu tyto kalkulačky slouží pro výpočet dávek, počítají dávky z hrubé mzdy a vyměřovacího základu (jsou například na webu MPSV, kde si pojištěnci mohou vypočítat konkrétní dávku, která jim náleží)

55% respondentů odpovědělo, že je nevyužívá, 27% „kalkulačku“ využívá. O internetových kalkulačkách nikdy neslyšelo 18% respondentů.

Obr. č. 6 „Kalkulačky“

4.2.7. Komerční pojištění

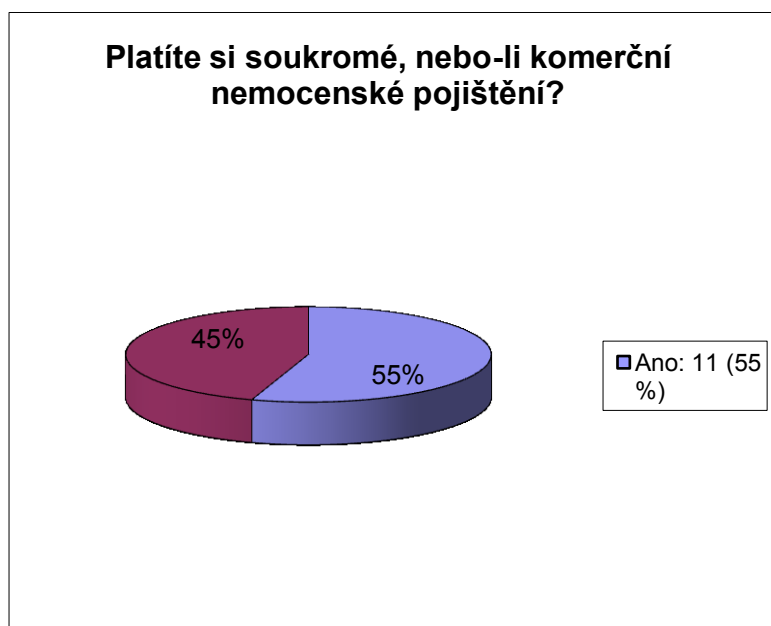
Na otázku platíte si soukromé neboli komerční pojištění, již mohly odpovídat i ty OSVČ, které si nemocenské pojištění neplatí a nemají nárok na dávky.

55% si platí soukromé pojištění, 45% respondentů si neplatí komerční pojištění, vyšlo to stejně jak u toho, kdo si platí nemocenské pojištění s tím rozdílem, že ne všichni co si platí nemocenské pojištění, si platí i komerční a naopak.

Zajímalo mě, zda existuje souvislost placení nemocenského pojištění spolu s komerčním pojištěním.

V dotazníku mi vyšlo, že z osob samostatně výdělečně činných, které si platí nemocenské pojištění, si 64% také platí soukromé pojištění. Zbýlých 36% si platí soukromé pojištění, ale neplatí si nemocenské pojištění.

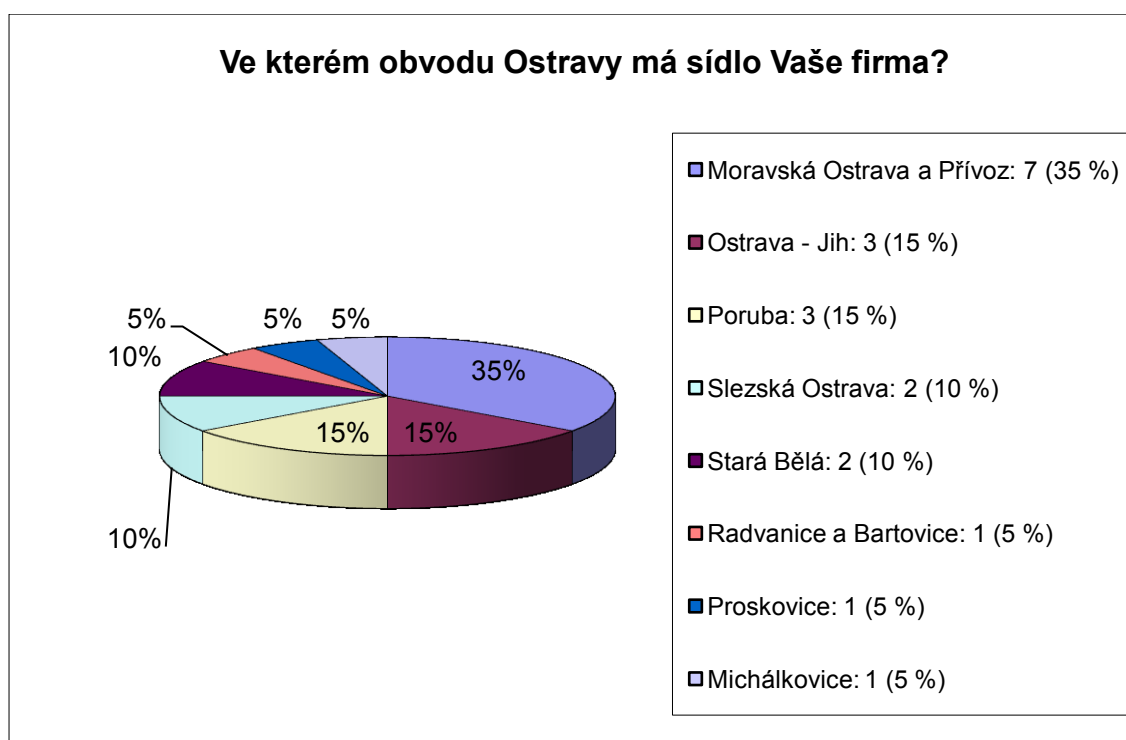
Obr. č 7 Komerční pojištění

4.2.8. Sídlo firmy

Z Ostravských obvodů má nejvíce dotazovaných firem OSVČ sídlo v Moravské Ostravě a Přívozu je to 35% ze všech dotazovaných podnikatelů. Po 15% obsazují Poruba a Ostrava – Jih. Po 10% mají OSVČ sídlící ve Slezské Ostravě a Staré Bělé. Po 5% v Radvaniích a Bártovicích, Proskovicích a Michálkovicích.

Obr. č 8 Obvody

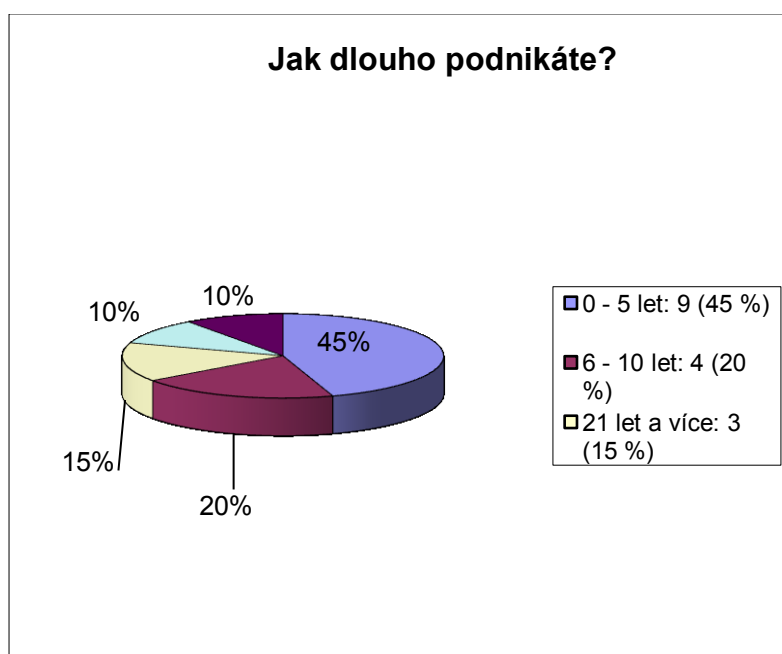

4.2.9. Doba podnikání

Téměř polovina 45% všech respondentů, nepodniká ani 5 let, jsou to mladé firmy. 6 – 10 let podniká 20%, 11 – 15 let 10%, 16 – 20 let 10% respondentů.

15% respondentů podniká 21 let a více. Myslím si, že by to mohly být OSVČ, které začaly podnikat v roce 1990, kdy se otevřel soukromý sektor a skončila tak centrálně plánovaná ekonomika.

Obr. č. 9 Doba podnikání

4.2.10. Příjem

Otázka jaký je Váš měsíční příjem je velice citlivá otázka, proto jsem ji zvolila jako nepovinnou. Neodpověděl na ni pouze jeden respondent. Ostatní zodpověděli takto:

20 001 Kč – 30 000 Kč pobírá nejvíce OSVČ a to 37%,

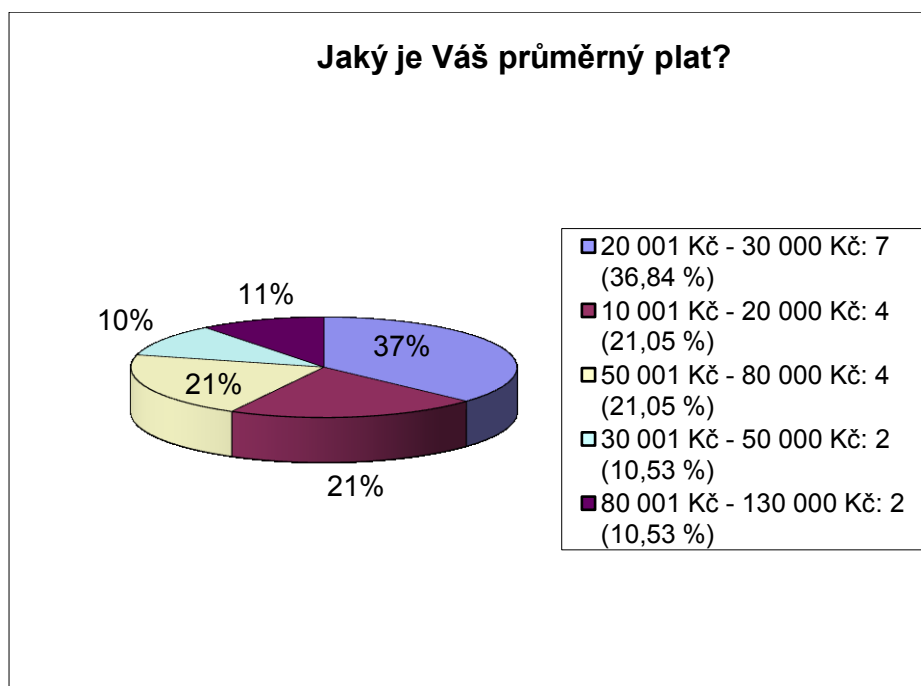
10 001 Kč – 20 000 Kč pobírá 21%,

50 001 Kč – 80 000 Kč pobírá 21%,

30 001 Kč – 50 000 Kč pobírá 10%,

největší plat pobírají OSVČ 11% v intervalu 80 000 Kč – 130 000 Kč.

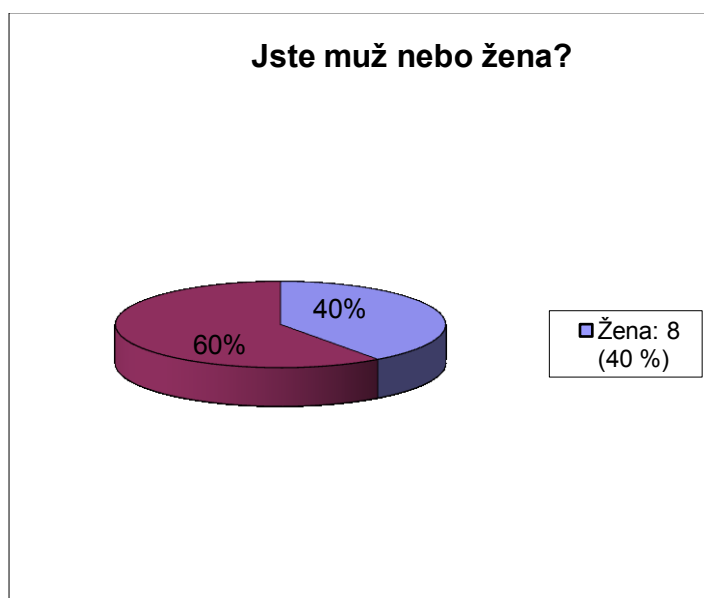
Obr. č 10 Příjem

4.2.11. Pohlaví

Ve vyhodnoceném dotazníku převládají muži nad ženami. Procentně vychází 60% mužů a 40% žen jako OSVČ.

Obr. č. 11 Pohlaví

Pro tento výzkum jsem čerpala informace z knihy (Kozel, 2011)

5. ZÁVĚR

Bylo obtížné se zorientovat v rozdílu nemocenského pojištění pro osoby samostatně výdělečně činné a zaměstnance.

Zákon rozdílně upravuje práva a povinnosti v nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanců.

I Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava specializuje své pracovníky na jen nemocenské pojištění pro zaměstnance, za které to řeší zaměstnavatel (4. patro) a jen nemocenské pojištění pro osoby samostatně výdělečně činné (1. patro).

V praktické části jsem zjistila, že systém vyplácení i dovádění nemocenského pojištění je státem pravidelně kontrolován a to všichni zaměstnavatelé po celou dobu ekonomické činnosti.

Dále jsem z dotazníku přišla na to, že 70% respondentů se v nemocenském pojištění orientují a méně než polovina dotazovaných podnikatelů si nemocenské pojištění neplatí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BANZETOVÁ, Eva a Antonín DANĚK a kol.. *Průvodce*. Praha: BMSS-START, s.r.o., 2013. ISBN 978-80-86140-77-3
- [2] ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální zabezpečení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 350 s. ISBN 978-802-4737-249
- [3] KODROVÁ, Jaroslava a Zdeněk SCHMIED. *Náhrada mzdy a nemocenské zaměstnance při dočasně pracovní neschopnosti nebo karanténě*. 2011. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-631-0
- [4] IB.
vyd. Olomouc: Anag, 2011, 247 p. ISBN 978-807-2636-426
- [5] KOZEL, Roman, Lenka MYNÁŘOVÁ a Hana SVOBODOVÁ. *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 304 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3527-6.
- [6] Portál veřejné správy: Informace pro občany ČR: nemocenské pojištění. [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz>
- [7] Česká správa sociálního zabezpečení: O ČSSZ: Tiskové zprávy 2012. [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/>
- [8] Česká správa sociálního zabezpečení: Nemocenské pojištění: povinnosti. [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/>
- [9] Ministerstvo práce a sociálních věcí: Nemocenské pojištění v roce 2013. [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/>
- [10] Česká správa sociálního zabezpečení: Nemocenské pojištění: Účast na pojištění. [online]. [cit. 2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/>

SEZNAM ZKRATEK

OSVČ – osoba samostatně výdělečně činná

OSSZ – okresní správa sociálního zabezpečení

DPN – dočasná pracovní neschopnost, dočasně pracovní neschopný

DVZ – denní vyměřovací základ

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10.5.2013 .....

.....
Kateřina Nečasová

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Protokol o kontrole pojistného a plnění úkolů v nemocenském pojištění a důchodovém pojištění

Příloha č. 2 – názorný dotazník